

॥ श्री-गङ्गापूजा ॥

॥ पूर्वाङ्ग-विघ्नेश्वर-पूजा ॥

(आचम्य)

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम्।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये॥

प्राणान् आयम्य।

(अप उपस्पृश्य, पुष्पाक्षतान् गृहीत्वा)

तदेव लग्नं सुदिनं तदेव ताराबलं चन्द्रबलं तदेव।
विद्याबलं दैवबलं तदेव लक्ष्मीपतेरङ्घ्रियुगं स्मरामि॥

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा

श्री-परमेश्वर-प्रीत्यर्थं करिष्यमाणस्य कर्मणः

अविघ्नेन परिसमाप्त्यर्थम् आदौ विघ्नेश्वरपूजां करिष्ये।

(अप उपस्पृश्य)

ॐ गुणानां त्वा गुणपतिः हवामहे कविं कवीनामुपमश्रवस्तमम्।
ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आ नः शृण्वन्नृतिभिः सीद सादनम्॥

अगजानानपद्मार्कं गजाननमहर्निशम्।
अनेकदं तं भक्तानाम् एकदन्तमुपास्महे॥

भूर्भुवः सुवरोम्। अस्मिन् हरिद्राबिम्बे सुमुखं महागणपतिं ध्यायामि, आवाहयामि।

ॐ महागणपतये नमः, आसनं समर्पयामि।

ॐ महागणपतये नमः, पादयोः पाद्यं समर्पयामि।

ॐ महागणपतये नमः, अर्घ्यं समर्पयामि।

ॐ महागणपतये नमः, आचमनीयं समर्पयामि।

ॐ महागणपतये नमः, मधुपर्कं समर्पयामि।

ॐ भूर्भुवः सुवः। ॐ महागणपतये नमः, शुद्धोदकस्नानं समर्पयामि। स्नानानन्तरमाचमनीयं समर्पयामि।

ॐ महागणपतये नमः, वस्त्रार्थमक्षतान् समर्पयामि।

ॐ महागणपतये नमः, यज्ञोपवीताभरणार्थं अक्षतान् समर्पयामि।

ॐ महागणपतये नमः, दिव्यपरिमलगन्धान् धारयामि। गन्धस्योपरि हरिद्राकुङ्कुमं समर्पयामि।
 ॐ महागणपतये नमः, अक्षतान् समर्पयामि।
 ॐ महागणपतये नमः, पुष्पमालिकां समर्पयामि। पुष्पैः पूजयामि।

॥ अर्चना ॥

१. सुमुखाय नमः	९. धूमकेतवे नमः
२. एकदन्ताय नमः	१०. गणाध्यक्षाय नमः
३. कपिलाय नमः	११. फालचन्द्राय नमः
४. गजकर्णकाय नमः	१२. गजाननाय नमः
५. लम्बोदराय नमः	१३. वक्रतुण्डाय नमः
६. विकटाय नमः	१४. शूर्पकर्णाय नमः
७. विघ्नराजाय नमः	१५. हेरम्बाय नमः
८. विनायकाय नमः	१६. स्कन्दपूर्वजाय नमः

ॐ महागणपतये नमः, नानाविधपरिमलपत्रपुष्पाणि समर्पयामि॥

ॐ महागणपतये नमः, धूपमाघ्रापयामि।

अलङ्कारदीपं सन्दर्शयामि।

ॐ भूर्भुवः सुवः। + ब्रह्मणे स्वाहा॥ ॐ महागणपतये नमः, ( ) (नैवेद्यं) निवेदयामि।
 अमृतपिधानमसि॥ निवेदनान्तरम् आचमनीयं समर्पयामि।

ॐ महागणपतये नमः, ताम्बूलं समर्पयामि।

ॐ महागणपतये नमः, कर्पूरनीराजनं दर्शयामि। कर्पूरनीराजनान्तरमाचमनीयं समर्पयामि।

ॐ महागणपतये नमः, मन्त्रपुष्पं समर्पयामि। स्वर्णपुष्पं समर्पयामि।

अभीप्सितार्थसिद्ध्यर्थं पूजितो यः सुरैरपि।

सर्वविघ्नच्छिदे तस्मै गणाधिपतये नमः॥

गजाननं भूतगणादिसेवितं कपित्थ-जम्बूफल-सार-भक्षितम्।

उमासुतं शोकविनाशकारणं नमामि विघ्नेश्वरपादपङ्कजम्॥

अनन्तकोटिप्रदक्षिणनमस्कारान् समर्पयामि।

छत्रचामरादिसमस्तोपचारान् समर्पयामि।

वक्रतुण्डमहाकाय कोटिसूर्यसमप्रभा।

अविघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा॥

सुमुखश्चैकदन्तश्च कपिलो गजकर्णकः।

लम्बोदरश्च विकटो विघ्नराजो गणाधिपः॥

धूमकेतुर्गणाध्यक्षो फालचन्द्रो गजाननः।

वक्रतुण्डः शूर्पकर्णो हेरम्भः स्कन्दपूर्वजः॥

षोडशैतानि नामानि यः पठेच्छृणुयादपि।
विद्यारम्भे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा।
सङ्ग्रामे सर्वकार्येषु विघ्नस्तस्य न जायते॥
प्रार्थनाः समर्पयामि।

॥ प्रधान-पूजा — गङ्गापूजा ॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम्।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये॥

प्राणान् आयम्य। ॐ भूः + भूर्भुवः सुवरोम्।

॥ सङ्कल्पः ॥

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्री-परमेश्वर-प्रीत्यर्थं शुभे शोभने मुहूर्ते अद्य ब्रह्मणः द्वितीयपरार्धे श्वेतवराहकल्पे वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमे पादे जम्बूद्वीपे भारतवर्षे भरतखण्डे मेरोः दक्षिणे पार्श्वे शकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने व्यावहारिकाणां प्रभवादीनां षष्ठ्याः संवत्सराणां मध्ये ( ) नाम संवत्सरे दक्षिणायने शरद्-ऋतौ तुला-मासे कृष्णपक्षे ( ) शुभतिथौ (इन्दु / भौम / बुध / गुरु / भृगु / स्थिर / भानु)-वासरयुक्तायाम् ( ) नक्षत्र ( )-योग ( )-करण-युक्तायां च एवं गुण विशेषण विशिष्टायाम् अस्यां ( ) शुभतिथौ अस्माकं सहकुटुम्बानां क्षेमस्थैर्य-धैर्य-वीर्य-विजय-आयुरारोग्य-ऐश्वर्याभिवृद्ध्यर्थम् धर्मार्थकाममोक्षचतुर्विधफलपुरुषार्थसिद्ध्यर्थं पुत्रपौत्राभिवृद्ध्यर्थम् इष्टकाम्यार्थसिद्ध्यर्थम् मम इहजन्मनि पूर्वजन्मनि जन्मान्तरे च सम्पादितानां ज्ञानाज्ञानकृतमहापातकचतुष्टय-व्यतिरिक्तानां रहस्यकृतानां प्रकाशकृतानां सर्वेषां पापानां सद्यः अपनोदनद्वारा सकल-पापक्षयार्थं गङ्गा-देवी-प्रीत्यर्थं यावच्छक्ति-ध्यानावाहनादि-षोडशोपचार-गङ्गा-पूजां करिष्ये तदङ्गं कलशपूजां च करिष्ये।

श्रीविघ्नेश्वराय नमः यथास्थानं प्रतिष्ठापयामि।
(गणपति-प्रसादं शिरसा गृहीत्वा)

॥ आसन-पूजा ॥

पृथिव्या मेरुपृष्ठ ऋषिः। सुतलं छन्दः। कूर्मो देवता॥

पृथ्वि त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता।
त्वं च धारय मां देवि पवित्रं चासनं कुरु॥

॥ घण्टा-पूजा ॥

आगमार्थं तु देवानां गमनार्थं तु रक्षसाम्।
घण्टारवं करोम्यादौ देवताऽऽह्वानकारणम्॥

॥ कलश-पूजा ॥

ॐ कलशाय नमः दिव्यगन्धान् धारयामि।

गङ्गे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति।
नर्मदे सिन्धुकावेरि जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु॥

ॐ गङ्गायै नमः। ॐ यमुनायै नमः। ॐ गोदावर्यै नमः। ॐ सरस्वत्यै नमः। ॐ नर्मदायै नमः।
ॐ सिन्धवे नमः। ॐ कावेर्यै नमः।
ॐ सप्तकोटिमहातीर्थान्यावाहयामि।

(अथ कलशं स्पृष्ट्वा जपं कुर्यात्)

आपो वा इदं सर्वं विश्वा भूतान्यापः प्राणा वा आपः पशव आपोऽन्नमापोऽमृतमापः सम्राडापो
विराडापः स्वराडापश्छन्दाऽस्यापो ज्योतीऽष्यापो यजूऽष्यापः सत्यमापः सर्वा देवता आपो भूर्भुवः
सुवराप ओम्॥

कलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्रः समाश्रितः।
मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्मृताः॥

कुक्षौ तु सागराः सर्वे सप्तद्वीपा वसुन्धरा।
ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदोऽप्यथर्वणः।
अङ्गैश्च सहिताः सर्वे कलशाम्बुसमाश्रिताः॥

सर्वे समुद्राः सरितः तीर्थानि च हृदा नदाः।
आयान्तु देवपूजार्थं दुरितक्षयकारकाः॥
ॐ भूर्भुवः सुवो भूर्भुवः सुवो भूर्भुवः सुवः।

(इति कलशजलेन सर्वोपकरणानि आत्मानं च प्रोक्ष्य।)

॥ आत्म-पूजा ॥

ॐ आत्मने नमः, दिव्यगन्धान् धारयामि।

१. आत्मने नमः	४. जीवात्मने नमः
२. अन्तरात्मने नमः	५. परमात्मने नमः
३. योगात्मने नमः	६. ज्ञानात्मने नमः

समस्तोपचारान् समर्पयामि।

देहो देवालयः प्रोक्तो जीवो देवः सनातनः।
त्यजेदज्ञाननिर्माल्यं सोऽहं भावेन पूजयेत्॥

॥ पीठ-पूजा ॥

१. आधारशक्त्यै नमः	८. रत्नवेदिकायै नमः
२. मूलप्रकृत्यै नमः	९. स्वर्णस्तम्भाय नमः
३. आदिकूर्माय नमः	१०. श्वेतच्छत्राय नमः
४. आदिवराहाय नमः	११. कल्पकवृक्षाय नमः
५. अनन्ताय नमः	१२. क्षीरसमुद्राय नमः
६. पृथिव्यै नमः	१३. सितचामराभ्यां नमः
७. रत्नमण्डपाय नमः	१४. योगपीठासनाय नमः

॥ गुरु-ध्यानम् ॥

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः।
गुरुः साक्षात् परं ब्रह्म तस्मै श्री-गुरवे नमः॥

॥ षोडशोपचार-पूजा ॥

(आचम्य)

[विघ्नेश्वरपूजां कृत्वा।]

शुक्लाम्बर-धरं विष्णुं शशि-वर्णं चतुर्भुजम्।
प्रसन्न-वदनं ध्यायेत् सर्व-विघ्नोपशान्तये॥

प्राणानायम्य। ममोपात्त + ऋण-त्रय-विमोचनार्थं गङ्गा-भागीरथी-प्रसाद-सिद्ध्यर्थं गङ्गा-पूजां करिष्ये।

चतुर्भुजां त्रि-नयनां शुद्ध-स्फटिक-सन्निभाम्।
ध्यायेऽहं मकरारूढां शुभ्र-वस्त्रां शुचि-स्मिताम्॥

गङ्गा-देवीं ध्यायामि॥

विष्णु-पादाब्ज-सम्भूते विश्वनाथ-शिरः-स्थिते।
आवाहयामि गङ्गे त्वां भक्ताभीष्ट-फल-प्रदे॥

गङ्गा-देवीम् आवाहयामि

मुक्ता-रत्न-सुवर्णादि-खचितं सुन्दरं शुभम्।
सिंहासनं प्रदास्यामि गृहाण मकरासने ॥

गङ्गा-देव्यै नमः, आसनं समर्पयामि॥

सिन्ध्वादि-सरिदुद्धृतं गन्ध-पुष्प-समन्वितम्।
पाद्यं ददाम्यहं देवि प्रसीद परमेश्वरि॥

गङ्गा-देव्यै नमः, पाद्यं समर्पयामि॥

ब्रह्म-पात्र-समुद्धूते गङ्गे त्रि-पथ-गामिनि।
गृहाणार्घ्यं प्रदास्यामि जह्नु-कन्ये नमोऽस्तु ते॥

गङ्गा-देव्यै नमः, अर्घ्यं समर्पयामि॥

सुवर्ण-कलशानीतं नाना-गन्ध-सुवासितम्।
आचम्यतां मया दत्तं गृहाणामृत-वर्षिणि॥

गङ्गा-देव्यै नमः, आचमनीयं समर्पयामि॥

पयोदधि-घृत-क्षौद्र-रम्भा-फल-समन्वितम्।
पञ्चामृतमिदं देवि स्वीकुरुष्व महेश्वरि॥

गङ्गा-देव्यै नमः, पञ्चामृतस्नानं समर्पयामि॥

नर्मदा-यमुना-सिन्धु-गोदावर्याहृतैर्जलैः ।
स्नापयामि शिवे भक्त्या भागीरथि नमोऽस्तु ते॥

गङ्गा-देव्यै नमः, स्नानं समर्पयामि॥ स्नानानन्तरम् आचमनीयं समर्पयामि॥

वैदूर्य-पद्मरागादि-खचितं मेखलान्वितम्।
सुवर्ण-सूत्र-संयुक्तं क्षौमं दास्यामि गृह्यताम्॥

गङ्गा-देव्यै नमः, वस्त्रं समर्पयामि॥

मलयाचल-सम्भूतं कस्तूरी-कुङ्कुमान्वितम्।
कर्पूर-मिश्रितं गन्धं गृहाण परमेश्वरि॥

गङ्गा-देव्यै नमः, गन्धान् धारयामि॥

अक्षतान् शालि-संभूतान् हरिद्रा-कुङ्कुमान्वितान्।
पूजार्थं सङ्गृहाणेमान् अक्षय्य-फल-दायिनि॥

गङ्गा-देव्यै नमः, अक्षतान् समर्पयामि॥

वज्र-वैदूर्य-माणिक्य-पद्मरागादि-निर्मितम्।
कङ्कणं कर-शोभार्थं कामितार्थ-फल-प्रदे॥

गङ्गा-देव्यै नमः, आभरणानि समर्पयामि॥

केतकी-तुलसी-बिल्व-मल्लिका-कमलादिभिः।
पुन्नागैरर्चयामि त्वां गृहाणामर-वन्दिते॥

गङ्गा-देव्यै नमः, पुष्पमालां समर्पयामि॥ पुष्पैः सम्पूजयामि॥

॥ अङ्ग-पूजा ॥

पाप-पर्वत-नाशिन्यै नमः	पादौ पूजयामि
भक्त-वत्सलायै नमः	गुल्फौ पूजयामि
जगद्धात्र्यै नमः	जङ्घे पूजयामि
जाह्नव्यै नमः	जानुनी पूजयामि
शैल-सुतायै नमः	ऊरू पूजयामि
समुद्र-गामिन्यै नमः	कटिं पूजयामि
मकरारूढायै नमः	गुह्यं पूजयामि
आनन्द-वर्धिन्यै नमः	जघनं पूजयामि
गङ्गायै नमः	नाभिं पूजयामि
जगत्-कुक्ष्यै नमः	उदरं पूजयामि
विशाल-वक्षसे नमः	वक्षः-स्थलं पूजयामि
ह्लादिन्यै नमः	हृदयं पूजयामि
सुस्तन्यै नमः	स्तनौ पूजयामि
तरङ्गिण्यै नमः	पार्श्वौ पूजयामि
उन्नत-कण्ठ्यै नमः	कण्ठं पूजयामि
त्रैलोक्य-सुन्दर्यै नमः	स्कन्धौ पूजयामि
अमृत-कलश-हस्तायै नमः	हस्तान् पूजयामि
लीला-शुक-धारिण्यै नमः	बाहून् पूजयामि
विद्या-प्रकाशिन्यै नमः	मुखं पूजयामि
त्रैलोक्य-वासिन्यै नमः	ललाटं पूजयामि
सुनासिकायै नमः	नासिकां पूजयामि
मकर-कुण्डल-धारिण्यै नमः	श्रोत्रे पूजयामि
बिम्बोष्ठ्यै नमः	ओष्ठे पूजयामि
अनाथ-रक्षिण्यै नमः	अधरं पूजयामि
चञ्चल-गत्यै नमः	जिह्वां पूजयामि
अलक-नन्दायै नमः	गण्ड-स्थलं पूजयामि
तिलक-धारिण्यै नमः	फालं पूजयामि
ज्ञान-रूपिण्यै नमः	चुबुकं पूजयामि
अमृत-बिम्बायै नमः	अलकान् पूजयामि
किरीट-धारिण्यै नमः	शिरः पूजयामि
भागीरथ्यै नमः	सर्वाण्यङ्गानि पूजयामि

॥ गङ्गाष्टोत्तरशतनामावलि: ॥

श्री-गङ्गायै नमः	सावित्र्यै नमः	३०
विष्णु-पादाब्ज-सम्भूतायै नमः	सलिलावासायै नमः	
हर-वल्लभायै नमः	सागराम्बु-समेधिन्यै नमः	
हिमाचलेन्द्र-तनयायै नमः	रम्यायै नमः	
गिरि-मण्डल-गामिन्यै नमः	बिन्दु-सरोव्यक्तायै नमः	
तारकाराति-जनन्यै नमः	वृन्दारक-समाश्रितायै नमः	
सगरात्मज-तारिकायै नमः	उमा-सपत्न्यै नमः	
सरस्वती-समायुक्तायै नमः	शुभ्राङ्गायै नमः	
सु-घोषायै नमः	श्री-मत्यै नमः	
सिन्धु-गामिन्यै नमः	धवलाम्बरायै नमः	
भागीरथ्यै नमः	आखण्डल-वनावासायै नमः	४०
भाग्य-वत्यै नमः	खण्डेन्दु-कृत-शेखरायै नमः	
भागीरथ-रथानुगायै नमः	अमृताकार-सलिलायै नमः	
त्रिविक्रम-पदोद्भूतायै नमः	लीला-लङ्घित-पर्वतायै नमः	
त्रि-लोक-पथ-गामिन्यै नमः	विरिञ्चि-कलशावासायै नमः	
क्षीर-शुभ्रायै नमः	त्रि-वेण्यै नमः	
बहु-क्षीरायै नमः	त्रि-गुणात्मिकायै नमः	
क्षीर-वृक्ष-समाकुलायै नमः	सङ्गताघौघ-शमन्यै नमः	
त्रि-लोचन-जटा-वासिन्यै नमः	शङ्ख-दुन्दुभि-निःस्वनायै नमः	
ऋण-त्रय-विमोचिन्यै नमः	भीति-घ्न्यै नमः	
त्रिपुरारि-शिरश्चूडायै नमः	भाग्य-जनन्यै नमः	५०
जाह्नव्यै नमः	भिन्न-ब्रह्माण्ड-दर्पिण्यै नमः	
नर-भीति-हृते नमः	नन्दिन्यै नमः	
अव्ययायै नमः	शीघ्र-गायै नमः	
नयनानन्द-दायिन्यै नमः	सिद्धायै नमः	
नग-पुत्रिकायै नमः	शरण्यायै नमः	
निरञ्जनायै नमः	शशि-शेखरायै नमः	
नित्य-शुद्धायै नमः	शं-कर्यै नमः	
नीरजालि-परिष्कृतायै नमः	शफरी-पूर्णायै नमः	

भर्ग-मूर्ध-कृतालयायै नमः		पर-ब्रह्म-स्वरूपिण्यै नमः	
भव-प्रियायै नमः	६०	पूर्णायै नमः	
सत्य-सन्ध-प्रियायै नमः		पुरातनायै नमः	
हंस-स्वरूपिण्यै नमः		पुण्यायै नमः	
भगीरथ-सुतायै नमः		पुण्य-दायै नमः	
अनन्तायै नमः		पुण्य-वाहिन्यै नमः	
शरच्चन्द्र-निभाननायै नमः		पुलोमजार्चितायै नमः	९०
ओङ्कार-रूपिण्यै नमः		पूतायै नमः	
अतुलायै नमः		पूत-त्रि-भुवनायै नमः	
क्रीडा-कल्लोल-कारिण्यै नमः		जयायै नमः	
स्वर्ग-सोपान-सरण्यै नमः		जङ्गमायै नमः	
सर्व-देव-स्वरूपिण्यै नमः	७०	जङ्गमाधारायै नमः	
अम्भः-प्रदायै नमः		सिद्ध-योगि-निषेवितायै नमः	
दुःख-हृत्र्यै नमः		जल-रूपायै नमः	
शान्ति-सन्तान-कारिण्यै नमः		जगद्-धात्र्यै नमः	
दारिद्र्य-हृत्र्यै नमः		जगद्-भूतायै नमः	
शिव-दायै नमः		जनार्चितायै नमः	१००
संसार-विष-नाशिन्यै नमः		जहु-पुत्र्यै नमः	
प्रयाग-निलयायै नमः		जगन्मात्रे नमः	
शीतायै नमः		जम्बू-द्वीप-विहारिण्यै नमः	
ताप-त्रय-विमोचिन्यै नमः		भव-पत्न्यै नमः	
शरणागत-दीनार्त-परित्राणायै नमः	८०	भीष्म-मात्रे नमः	
सु-मुक्ति-दायै नमः		सिद्ध-रम्य-स्वरूप-धृते नमः	
पाप-हृत्र्यै नमः		उमा-सहोदर्यै नमः	
पावनाङ्गायै नमः		अज्ञान-तिमिरापहृते नमः	१०८

॥ इति श्री-गङ्गाष्टोत्तरशत-नामावलिः सम्पूर्णा ॥

॥ गङ्गाष्टोत्तरशतनामावलिः ॥

गङ्गायै नमः	पापहृत्र्यै नमः
त्रिपथगादेव्यै नमः	महापातकनाशिन्यै नमः
शम्भुमौलिविहारिण्यै नमः	पतितोद्धारिण्यै नमः
जाह्नव्यै नमः	स्रोतस्वत्यै नमः

परमवेगिन्यै नमः		जहुपुत्र्यै नमः	
विष्णुपादाब्जसम्भूतायै नमः	१०	जगत्प्रियायै नमः	
विष्णुदेहकृतालयायै नमः		त्रैलोक्यपावन्यै नमः	
स्वर्गाब्धिनिलयायै नमः		पूर्णायै नमः	
साध्यै नमः		पूर्णब्रह्मस्वरूपिण्यै नमः	
स्वर्णद्यै नमः		जगत्पूज्यतमायै नमः	
सुरनिम्नगायै नमः		चारुरूपिण्यै नमः	
मन्दाकिन्यै नमः		जगदम्बिकायै नमः	५०
महावेगायै नमः		लोकानुग्रहकर्त्र्यै नमः	
स्वर्णशृङ्गप्रभेदिन्यै नमः		सर्वलोकदयापरायै नमः	
देवपूज्यतमायै नमः		याम्यभीतिहरायै नमः	
दिव्यायै नमः	२०	तारायै नमः	
दिव्यस्थाननिवासिन्यै नमः		पारायै नमः	
सुचारुनीररुचिरायै नमः		संसारतारिण्यै नमः	
महापर्वतभेदिन्यै नमः		ब्रह्माण्डभेदिन्यै नमः	
भागीरथ्यै नमः		ब्रह्मकमण्डलुकृतालयायै नमः	
भगवत्यै नमः		सौभाग्यदायिन्यै नमः	
महामोक्षप्रदायिन्यै नमः		पुंसां निर्वाणपददायिन्यै नमः	६०
सिन्धुसङ्गतायै नमः		अचिन्त्यचरितायै नमः	
शुद्धायै नमः		चारुरुचिरातिमनोहरायै नमः	
रसातलनिवासिन्यै नमः		मर्त्यस्थायै नमः	
महाभोगायै नमः	३०	मृत्युभयहायै नमः	
भोगवत्यै नमः		स्वर्गमोक्षप्रदायिन्यै नमः	
सुभगानन्ददायिन्यै नमः		पापापहारिण्यै नमः	
महापापहरायै नमः		दूरचारिण्यै नमः	
पुण्यायै नमः		वीचिधारिण्यै नमः	
परमाह्लाददायिन्यै नमः		कारुण्यपूर्णायै नमः	
पार्वत्यै नमः		करुणामय्यै नमः	७०
शिवपत्न्यै नमः		दुरितनाशिन्यै नमः	
शिवशीर्षगतालयायै नमः		गिरिराजसुतायै नमः	
शम्भोर्जटाग्रध्यगतायै नमः		गौरीभगिन्यै नमः	
निर्मलायै नमः	४०	गिरिशप्रियायै नमः	
निर्मलाननायै नमः		मेनकागर्भसम्भूतायै नमः	
महाकलुषहर्त्र्यै नमः		मैनाकभगिनीप्रियायै नमः	

आद्यायै नमः		सप्तधारायै नमः	
त्रिलोकजनन्यै नमः		शतमुख्यै नमः	
त्रैलोक्यपरिपालिन्यै नमः		सगरान्वयतारिण्यै नमः	
तीर्थश्रेष्ठतमायै नमः	८०	मुनिसेव्यायै नमः	
श्रेष्ठायै नमः		मुनिसुतायै नमः	
सर्वतीर्थमय्यै नमः		जह्नुजानुप्रभेदिन्यै नमः	
शुभायै नमः		मकरस्थायै नमः	
चतुर्वेदमय्यै नमः		सर्वगतायै नमः	१००
सर्वायै नमः		सर्वाशुभनिवारिण्यै नमः	
पितृसन्तृप्तिदायिन्यै नमः		सुदृश्यायै नमः	
शिवदायै नमः		चाक्षुषीतृप्तिदायिन्यै नमः	
शिवसायुज्यदायिन्यै नमः		मकरालयायै नमः	
शिववल्लभायै नमः		सदानन्दमय्यै नमः	
तेजस्विन्यै नमः	९०	नित्यानन्ददायै नमः	
त्रिनयनायै नमः		नगपूजितायै नमः	
त्रिलोचनमनोरमायै नमः		सर्वदेवाधिदेवैः परिपूज्यपदाम्बुजायै नमः	

॥इति श्री-महाभागवते महापुराणे श्री-गङ्गाष्टोत्तरशतनामावलिः सम्पूर्णा॥

गङ्गा-देव्यै नमः, नाना-विध-परिमल-पत्र-पुष्पाणि समर्पयामि॥

चन्दनागरु-मुस्तादि-घृत-गुग्गुलु-संयुतम् ।
दशाङ्ग-द्रव्य-संयुक्तं धूपोऽयं प्रतिगृह्यताम्॥
गङ्गा-देव्यै नमः, धूपम् आघ्रापयामि॥

साज्यं त्रि-वर्ति-संयुक्तं वह्निना योजितं मया।
गृहाण मङ्गलं दीपं त्रैलोक्य-तिमिरापहम्॥
गङ्गा-देव्यै नमः, दीपं दर्शयामि॥

शाल्यन्नं व्यञ्जनैर्युक्तं सूपापूप-घृतान्वितम्।
क्षीरान्नं लड्डुकोपेतं भुज्यताममृताशिनि॥
गङ्गा-देव्यै नमः, नैवेद्यं समर्पयामि॥

पूगी-फल-समायुक्तं नाग-वल्ली-दलैर्युतम्।
कर्पूर-चूर्ण-संयुक्तं ताम्बूलं प्रतिगृह्यताम्॥

गङ्गा-देव्यै नमः, कर्पूर-ताम्बूलं समर्पयामि॥

तेजः-पुञ्ज-स्वरूपे ते तेजसा भासितं जगत्।
नीराजयामि गङ्गे त्वां भक्ताभीष्ट-फल-प्रदे॥

गङ्गा-देव्यै नमः, नीराजनं समर्पयामि॥

गङ्गे त्रि-पथ-गे दिव्ये जाह्नवि त्रिदिव-स्थिते।
प्रदक्षिणं करोमि त्वां प्रणताघौघ-नाशिनि॥
गङ्गा-देव्यै नमः, प्रदक्षिण-नमस्कारान् समर्पयामि॥

प्रालेयाचल-सम्भूते प्राचीनाब्धि-समागमे
प्राणिनां भव-रोग-घ्नि पूजा-सम्पूर्णतां कुरु।
पुत्र-पौत्र-धरा-धान्य-पशु-पुण्य-फलोदयम्
देहि मे देवि भक्तिं ते त्वत्-पाद-कमले सदा॥
गङ्गा-देव्यै नमः, प्रार्थनां समर्पयामि॥

पूजान्ते क्षीरार्घ्य-प्रदानं करिष्ये।

ब्रह्म-पात्र-समुद्भूते गङ्गे त्रि-पथ-गामिनि।
त्रैलोक्य-वन्दिते देवि गृहाणार्घ्यं नमोऽस्तु ते॥१॥
गङ्गायै नमः इदमर्घ्यम् इदमर्घ्यम् इदमर्घ्यम्॥

तपनस्य सुते देवि यम-ज्येष्ठे यशस्विनि।
शुद्धानां शुद्धि-दे देवि गृहाणार्घ्यं नमोऽस्तु ते॥२॥
यमुनायै नमः इदमर्घ्यम् इदमर्घ्यम् इदमर्घ्यम्॥

विरिञ्चि-तनये देवि ब्रह्मरन्ध्र-निवासिनि।
सरस्वति जगन्मातर्गृहाणार्घ्यं नमोऽस्तु ते॥३॥
सरस्वत्यै नमः इदमर्घ्यम् इदमर्घ्यम् इदमर्घ्यम्॥

गङ्गा-यमुनयोर्मध्ये यत्र गुप्ता सरस्वती।
त्रैलोक्य-वन्दिते देवि त्रिवेण्यर्घ्यं नमोऽस्तु ते॥४॥
त्रिवेण्यै नमः इदमर्घ्यम् इदमर्घ्यम् इदमर्घ्यम्॥

एकार्णवे महाकल्पे सुषुप्तौ माधव-प्रभोः।
पर्यङ्क वट-राज त्वं गृहाणार्घ्यं नमोऽस्तु ते॥५॥
वट-राजाय नमः इदमर्घ्यम् इदमर्घ्यम् इदमर्घ्यम्॥

वेणी-माधव सर्व-ज्ञ भक्तेप्सित-फल-प्रद।
 सफलां कुरु मे यात्रां वेणी-माधव ते नमः॥६॥
 तीर्थ-राजाय नमः इदमर्घ्यम् इदमर्घ्यम् इदमर्घ्यम्॥

त्रि-वेणि त्र्यम्बके देवि त्रि-विधाघ-विनाशिनि।
 त्रि-मार्गे त्रि-गुणे त्राहि त्रि-वेणि शरणागतम्॥
 प्रार्थनां समर्पयामि ॥

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा
 बुद्ध्याऽऽत्मना वा प्रकृतेः स्वभावात्।
 करोमि यद्यत् सकलं परस्मै
 नारायणायेति समर्पयामि॥

ॐ तत्सद्ब्रह्मार्पणमस्तु।
 ॥इति गङ्गा-पूजा-कल्पः सम्पूर्णः॥

॥ गङ्गाष्टकम् ॥

भगवति भवलीलामौलिमाले तवाम्भः
 कणमणुपरिमाणं प्राणिनो ये स्पृशन्ति।
 अमरनगरनारीचामरमरग्राहिणीनां
 विगतकलिकलङ्कातङ्कमङ्के लुठन्ति॥१॥

ब्रह्माण्डं खण्डयन्ती हरशिरसि जटावल्लिमुल्लासयन्ती
 स्वर्लोकादापतन्ती कनकगिरिगुहागण्डशैलात् स्खलन्ती।
 क्षोणी पृष्ठे लुठन्ती दुरितचयचमूं निर्भरं भर्त्सयन्ती
 पाथोधिं पूरयन्ती सुरनगरसरित् पावनी नः पुनातु॥२॥

मञ्जनमातङ्गकुम्भच्युतमदमदिरामोदमत्तालिजालं
 स्नानैः सिद्धाङ्गनानां कुचयुगविगलत् कुङ्कुमासङ्गपिङ्गम्।
 सायं प्रातर्मुनीनां कुशकुसुमचयैश्छिन्नतीरस्थनीरं
 पायान्नो गाङ्गमम्भः करिकलभकराक्रान्तरं हस्तरङ्गम्॥३॥

आदावादिपितामहस्य नियमव्यापारपात्रे जलं
 पश्चात् पन्नगशायिनो भगवतः पादोदकं पावनम्।
 भूयः शम्भुजटाविभूषणमणिर्जहोर्महर्षेरियं
 कन्या कल्मषनाशिनी भगवती भागीरथी पातु माम्॥४॥

शैलेन्द्रादवतारिणी निजजल-मञ्जुनोत्तारिणी
 पारावारविहारिणी भवभयश्रेणी-समुत्सारिणी।
 शेषाहेरनुकारिणी हरशिरोवल्लीदलाकारिणी
 काशीप्रान्तविहारिणी विजयते गङ्गा मनोहारिणी॥५॥

कुतो वीची वीचिस्तव यदि गता लोचनपथं
 त्वमापीता पीताम्बरपुग्निवासं वितरसि।
 त्वदुत्सङ्गे गङ्गे पतति यदि कायस्तनुभृतां
 तदा मातः शान्तक्रतवपदलाभोऽप्यतिलघुः॥६॥

भगवति तव तीरे नीरमात्राशनोऽहं
 विगतविषयतृष्णः कृष्णामाराधयामि।
 सकलकलुषभङ्गे स्वर्गसोपानगङ्गे
 तरलतरतरङ्गे देवि गङ्गे प्रसीद॥७॥

मातर्जाह्नवी शम्भुसङ्गवलिते मौलौ निधायाञ्जलिं
 त्वत्तीरे वपुषोऽवसानसमये नारायणाङ्घ्रिद्वयम्।
 सानन्दं स्मरतो भविष्यति मम प्राणप्रयाणोत्सवे
 भूयाद् भक्तिरविच्युता हरिहराद्वैतात्मिका शाश्वती॥८॥

गङ्गाष्टकमिदं पुण्यं यः पठेत् प्रयतो नरः।
 सर्वपापविनिर्मुक्तो विष्णुलोकं स गच्छति॥९॥

॥इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य श्री-गोविन्द-भगवत्पूज्य-पाद-शिष्यस्य श्रीमच्छङ्करभगवतः कृतौ
 श्री-गङ्गाष्टकं सम्पूर्णम्॥

गङ्गे त्रैलोक्यसारे सकलसुरवधूधौतविस्तीर्णतोये
 पूर्णब्रह्मस्वरूपे हरिचरणरजोहारिणि स्वर्गमार्गे।
 प्रायश्चित्तं यदि स्यात् तव जलकाणिक्रा ब्रह्महत्यादिपापे
 कस्त्वां स्तोतुं समर्थः त्रिजगदघहरे देवि गङ्गे प्रसीद॥

